

FoU-PROGRAMMET

Vuxenutbildning på distans

HT 2022 – VT 2025

Gävle kommun

Haninge
kommun

HULTSFREDS
KOMMUN

Storums
kommun
LUSPIE

tyresö kommun

Ålands
landskapsregering

Skolhuvudmännens forskningsinstitut

Ifous verksamhet ska ...

- bygga på skolhuvudmännens *behov*,
- genomföras i *samverkan* med lärare, skolledare och forskare,
- stärka skolhuvudmännens förmåga att driva skolutveckling på *vetenskaplig grund* och utifrån *beprövad erfarenhet*.

Ifous verksamhet

”Tillsammans för utbildning på vetenskaplig grund”

- FoU-bevakning
- FoU-program
- Processtöd och riktade utvecklingsinsatser
- Analyser och kunskapsöversikter
- Mötesplatser och seminarier
- Ifous Edtest

FoU-program - långsiktig samverkan

Andra modeller

- En kurs vid ett lärosäte
- Skolverkets lyft & moduler
- Delta i forskningsprojekt lett av universitet/högskola
- Eget utvecklingsprojekt i skola

Ifous FoU-modell

- Målet är förändrad praktik och att bygga ny kunskap
- Ägandet ligger hos praktiken. Alla nivåer medverkar.
- Forskningsfrågor formuleras i samverkan. Utbyte över etablerade gränser.
- Samverkan med andra skolor. Resultat dokumenteras, publiceras och sprids.

Varför ett FoU-program *Vuxenutbildning på distans?*

- Distansundervisning => nya möjligheter och utmaningar
- Forskning inom området är begränsad

Problembild

- Stora individuella variationer mellan elever
- Hög andel avhopp
 - orsakerna behöver undersökas vidare (Skolinspektionen, 2021)
- Organisation och strukturer saknas

Vilka frågor har FoU-programmet arbetat med?

- Vad innebär högkvalitativ distansundervisning?
- Vad innebär det att vara distanslärare inom vuxenutbildning? Vilken kompetens behövs?
- Vilka didaktiska redskap behövs för att till exempel utveckla och stärka relationen lärare – elev och mellan elever?
- Hur kan det kollegiala lärandet för ökad kunskapsutveckling stärkas?
- Hur kan man arbeta och utveckla verksamhet i en organisation där förutsättningar ständigt är i rörelse?

Didaktiska aspekter

Relationsskapande

Bedömning

Individuella
anpassningar

Samarbeta och
diskutera

Etablera tryggt
online klimat

Digitala lärmiljöer –
struktur, material,
upplägg

Presentation av forskningsresultat & Femstegssnurren: en didaktisk modell för distansundervisning

Anna Åkerfeldt & Enni Paul
Stockholms universitet

Distansutbildning

“planned learning that normally occurs in a different place from teaching and as a result requires **special** techniques of course design, **special** instructional techniques, **special** methods of communication by electronic and other technology, as well as **special** organizational and administrative arrangements.”
(Moore & Kearsley, 1996)

Distanslärare: en annorlunda lärarroll

“Det blir en väldigt annorlunda lärarroll, tycker jag, just när man är en distanslärare. Men problemet är, som vi har sagt här, att nu ska man kombinera. Man ska vara två typer av lärare. Kunskapen är densamma som ska ut, men det är två helt olika sätt att göra det på.”
(Åkerfeldt, Paul & Hrastinski)

2023-2025

”FEMSTEGS SNURRAN”

En modell för distansundervisning

VT2023

HT2023/VT2024

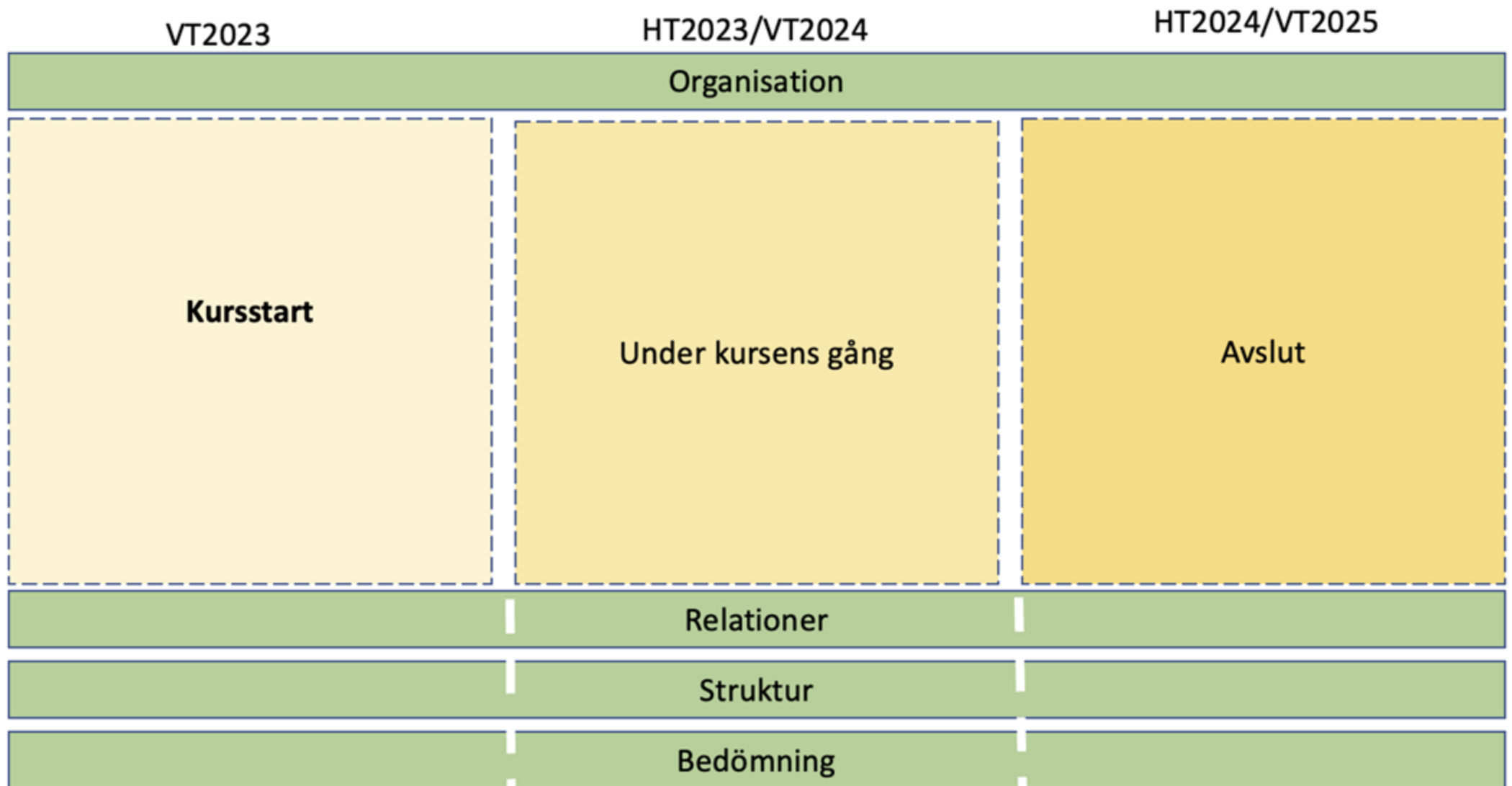
HT2024/VT2025

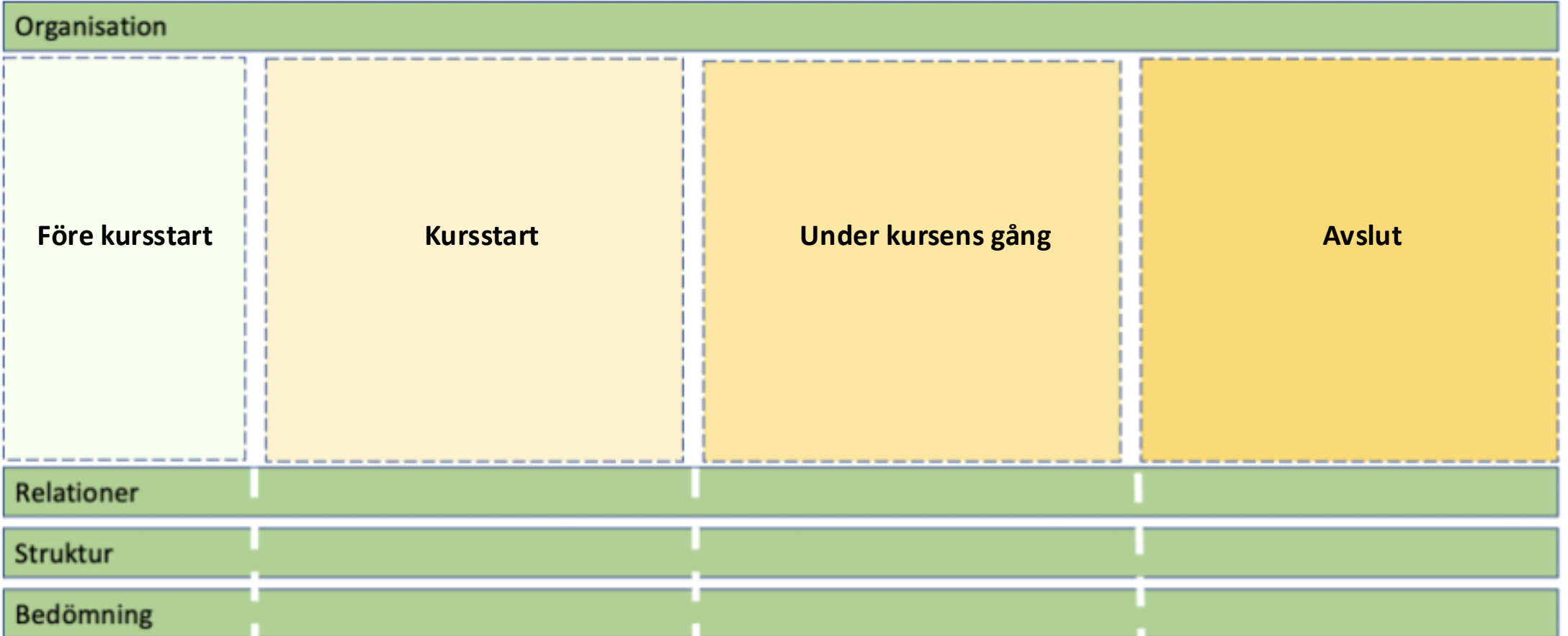
Organisation

Kursstart

Under kursens gång

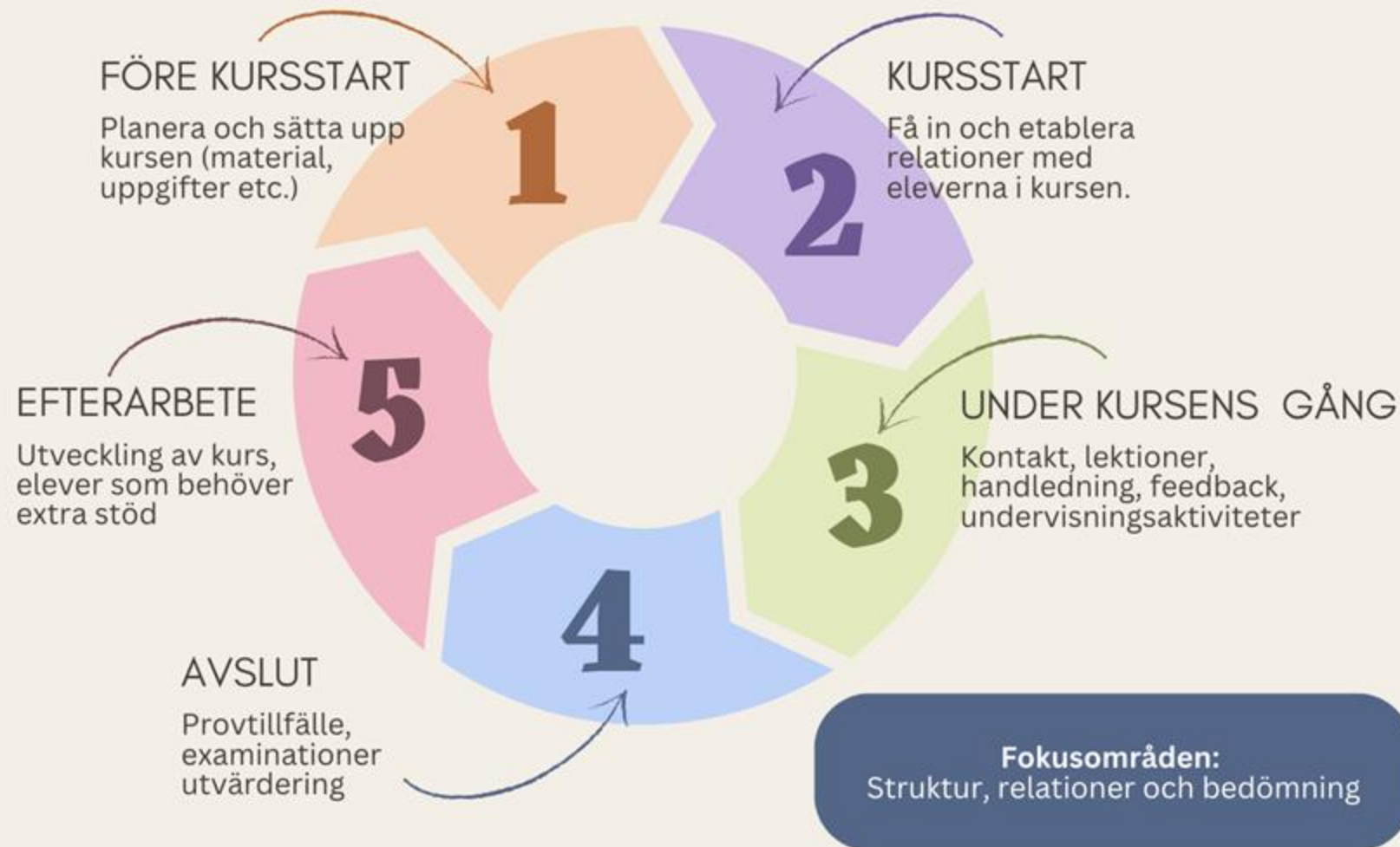
Avslut

Distansundervisning

Steg i arbetet med att planera undervisning

Flexibilitet i fokus

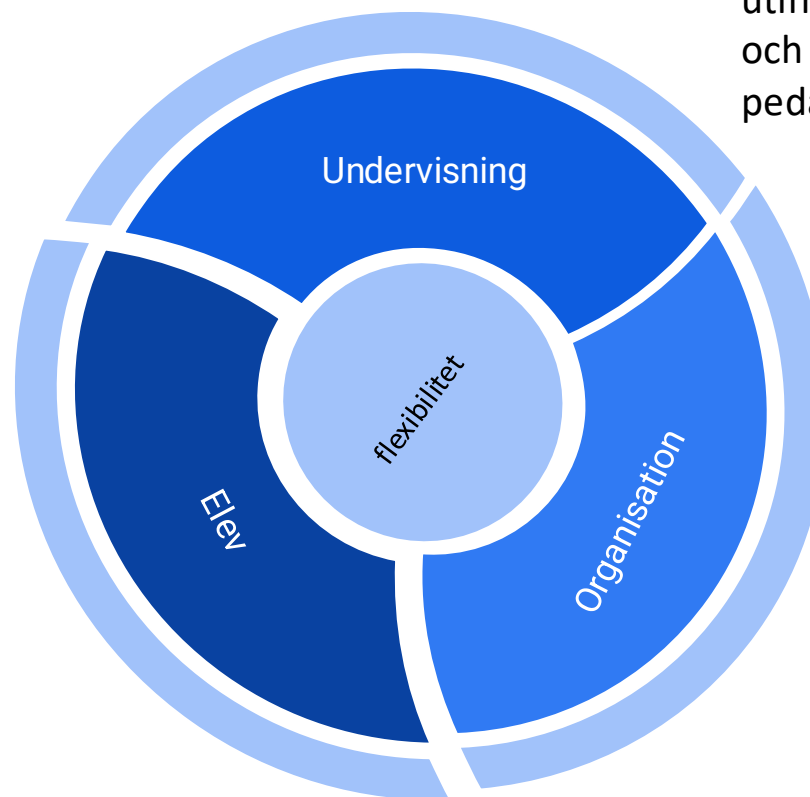
- Vuxenutbildningen ska vara flexibel och anpassningsbar till de vuxnas önskemål och behov (Skolverket, 2017)
- Oklart vad som menas och hur det ska omsättas i praktiken (Mufic & Fejes, 2022; Mufic, 2023)
- Kan innebära: att elever kan kombinera kurser, studera i olika takt, påbörja sina studier när som helst, erbjuda distansundervisning

Flexibilitet

“Flexibilitet” - begrepp med flera olika betydelser beroende på perspektiv

Studera när hen vill och kan
oberoende av tid och plats

Stötta och främja elevernas lärande
utifrån styrdokumentet, deras behov
och lärarens didaktiska och
pedagogiska kunskaper

Läroplanens krav på flexibilitet
men samtidigt ekonomiskt
hållbart

En villkorad flexibilitet

Olika aktörer och aspekter, beroende på utifrån vilket perspektiv antas, kan komma att hamna i förhållanden som de facto inte är flexibla

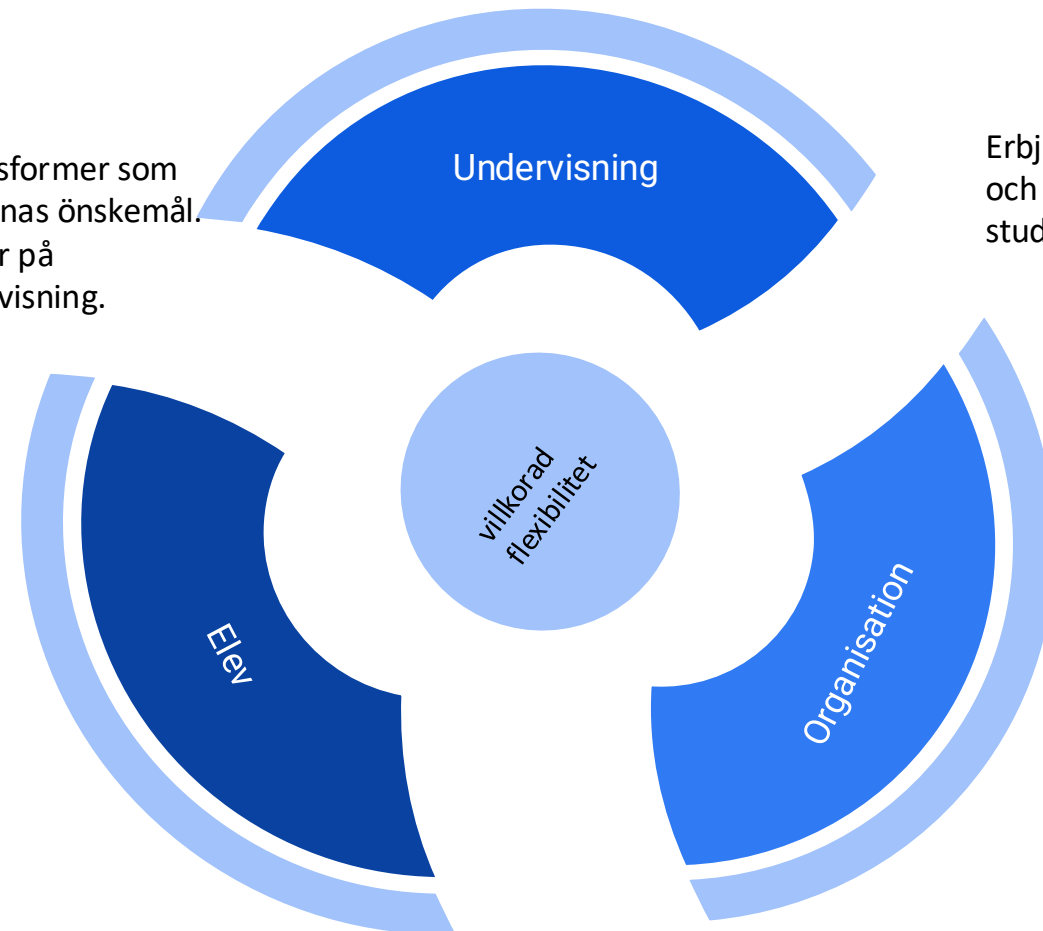
Elevers önskan att studera oberoende av tid och plats.

Krav på undervisningsformer som passar elevernas önskemål. Förväntningar på distansundervisning.

Spänningar som uppstår: Lärarna å ena sidan ska realisera verksamhetens tolkning av styrdokumentens krav på flexibilitet och å andra sidan förhålla sig till elevens önskemål om flexibilitet i studierna. Distansundervisningen behöver utgå från lärarnas professionella kunskande om distans.

Erbjuder kurser på distans och kontinuerlig antagning, studier i egen takt.

Läroplanens krav på flexibilitet och ekonomisk hållbarhet.

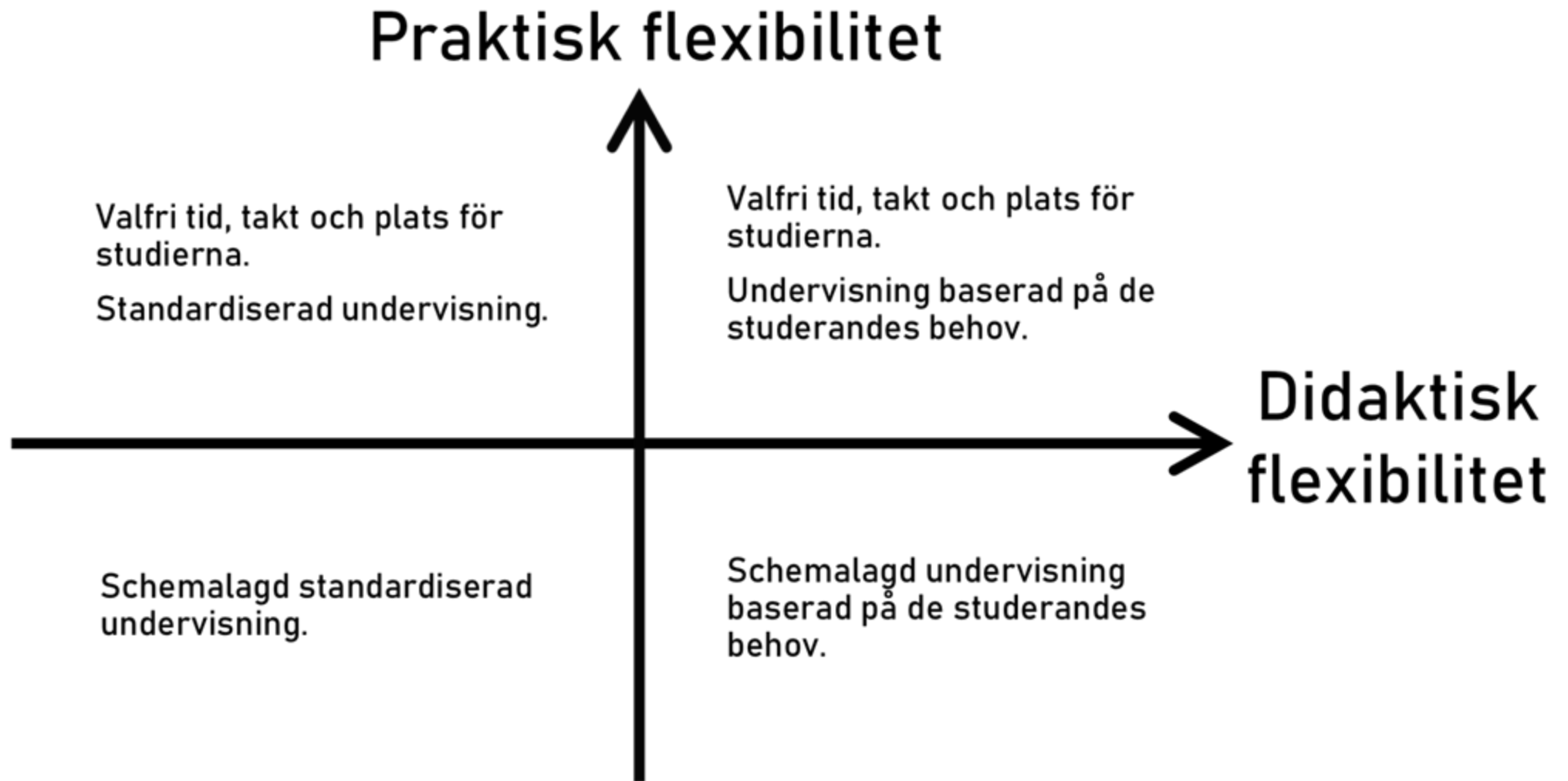

Olika typer av flexibilitet

Organisatorisk flexibilitet: kursstarter och studietakt

Praktisk flexibilitet: elever kan studera var och när de vill, och i sin egen takt

Didaktisk flexibilitet: designa undervisningens innehåll och form efter elevers behov

Hrastinski, S., Paul, E., & Åkerfeldt, A. (2024). Temporal-spatial and pedagogical flexibility in distance education. Distance Education.

Att synliggöra distansundervisningen komplexitet

Distanslärare arbetar i ett spänningsfält mellan olika slags samhälleliga och institutionella krav, yrkets professionella pedagogisk-didaktiska kärna och elevers behov

En ständig förhandling mellan det professionella pedagogiska och didaktiska uppdraget, organisatoriska förutsättningarna och elevers önskemål

“Femstegssnurren” - en didaktisk modell för att synliggöra olika aspekter i distansundervisningen, kan utmana förgivettaganden baserade i klassrumsundervisning.

Några medskick

- **Skolledare & rektorer** behöver ha en god kännedom om distans
- **Reda i flexibilitets begreppet:** Vad menar vi med flexibilitet i den här verksamheten? Till vilken grad är vi pedagogiskt/didaktiskt flexibla och i vilken grad är vi praktiskt flexibla?
- **Icke-binärt mindset:** Inte antingen eller utan både (kvalitativa val om vilken form som passar till vad och när)
- **Hitta kursens flöde:** Variation av undervisningsaktiviteter, undervisningsform, sekvensering och takt (just-in-time)

Storumans Lärcentrum i IFOUS- programmet

ifous

Elena Rozarenova

Bakgrund och förutsättningar

Geografiska utmaningar

Storumans kommun är belägen i Södra Lappland på en yta motsvarande 2,5 Gotland och har 5600 invånare. Kommunen är liten sett till invånarantal men stor sett till ytan. Den stora geografiska spridningen innebär att många elever bor långt från varandra och från huvudorten, vilket gör det svårt att erbjuda traditionell klassrumsundervisning.

Fjärr- och distansundervisning

har varit och är nödvändig för att erbjuda utbildning mer än på huvudorten Storuman och för att rekrytera behöriga lärare.

Hur ska vi jobba för att utveckla..

**Storumans
kommun**

LUSPIE

Storumans Lärcentrum och FoU-program:

- "Vuxenutbildning på distans" 2022-2025
- "Digitala lärmiljöer - likvärdig utbildning med fjärr- och distansundervisning"
- FoU-projektet "Fjärrundervisning - bättre utsikter för fler elever"

IFOUS - Förväntningar och genomförande

Förväntningar:

- Att förankra vårt arbete i forskningen
- Att fördjupa kunskaper om vuxnas lärande via digitala plattformar
- Att få vägledning i utvecklingsarbete

Genomförande:

- Etablerat processinriktat arbetssätt
- Rektor och 7 av 8 lärare deltog
- Avsatt arbetstid för utvecklingsarbete

**Storumans
kommun**

LUSPIE

Arbetsprocess och struktur

1. Input från IFOUS forskare/föreläsare

- Deltagande i utvecklingsseminarier
- Inläsning av litteratur och forskningsartiklar

4. Återkoppling

Feedback, erfarenhets utbyte
Skapa samsyn och samarbete

2. Reflektion i utvecklingsgruppen

- Gemensam diskussion
- Processledaren skapade tydlig struktur för våra möten.

3. Tillämpning i egen undervisning

Våga omsätta teorier i praktik och
pröva nya metoder

**Storumans
kommun**

LUSPIE

Konkreta utvecklingsområden

Femstegssnurren

- Checklistor och ansvarsfördelning
- Gemensam språk kring planeringens olika stadier
- Lätthanterligt verktyg som förenar samtliga kurser

Kursstruktur

- Enhetlig uppbyggnad i Teams

Lektionsdesign och tydliggörande pedagogik

Under programmets gång låg fokus på design för engagemang och lärande samt tydliggörande pedagogik.

Anpassade undervisnings- och examinationsformer samt studiesupport

Utifrån elevernas förutsättningar anpassades examinationsformerna (muntligt, i Forms, inspelade videor).

Effekter och resultat

Organisationsnivå

- Ökad kompetens i hela gruppen
- Förankring på alla nivåer

Kollegial nivå

- Öppnare dialog, samsyn
- Gemensam välbekant arena, gemensam arbetsspråk
- Systematiskt arbetssätt

Undervisningsnivå

- Fokus på design och tillgänglighet
- Tydliggörande strategier
- Gemensam struktur

”Målet är en process av ständig
ständig förbättring”

Eliyahu M. Goldratt

Bilden lånat från www.skolverket.se

**Storumans
kommun**

LUSPIE

Haninge

Vuxenutbildning på distans

Innan kursstart

- **Information om studieformen i webbsidan där man gör ansökan.**
- **Få information om elever i behov av särskilt stöd redan vid ansökan (specialpedagog + syv).**
- **Välkomstbrev med information om studieformens krav och om vad studieformen innebär (pågår).**

Inskrivning på distanskurs

Här får du information om vad som gäller när du läser en distanskurs på Centrum Vux.

Du förväntas:

- avsätta den tid som krävs (20-40h/vecka beroende på kurs)
- ha tillgång till dator och internetuppkoppling
- ta del av informationen i Google Classroom/V-klass varje dag.
- göra och lämna in alla uppgifter som läraren lägger upp i Classroom/V-klass.
- läsa ubf-mejl varje dag och svara inom 48h.
- delta i alla obligatoriska moment såsom prov i skolan.
- genomföra dina uppgifter och prov utan hjälp
- studera på egen hand med möjlighet till handledning men utan lärarledda lektioner.
- kontakta läraren om du avbryter kursen eller inte har möjlighet att göra uppgifter i Classroom/V-klass

Kursstart

- Upprop på plats, obligatorisk närvaro.
- Uppföljningssamtal online.
- Relationsskapande.

Under kursens gång

- **Stöd i Lärcentrum (många distanselever behöver mycket stöttning).**
- **Handledning på plats eller digitalt.**
- **Integrerade klasser: dagtid – distans (hybridklassrum).**
- **Basgrupper: elever delas upp i grupper med tanke på deras livssituationer (relationsskapande elev-elev).**
- **Struktur på lärplattformen: tydlighet och igenkänning (viktigt för flexibilitet).**
- **Lärarfilmer: t. ex. inspelad feedback (relationsskapande lärare-elev).**

Avslut

- Kollegial samverkan och sambedömning.
- Rättsäkra betyg: examination på plats.
- Inlämningsuppgifter: lärande och stor vikt vid återkoppling.

Efterarbete

Om F rekommenderas närundervisning.

Ett behov märks av:

- **Utvärderingar av kurs.**
- **Elevs tankar kring vad som fungerar.**
- **Dialog mellan lärare om vad som fungerar.**

Ifous – Vuxenutbildning på distans på C3L Tyresö Komvux

tyresö kommun

Vad har vi gjort och sett?

- Ifous-utvecklingsgruppen
- Ifous-kompetensdagarna med personalen
- Gemensam plattform
- C3Ls distansmodell
- Gemensamma uppstartsträffar

Utmaningar

- Ett forum där eleverna kan prata med varandra
- Att vi inte har haft all personal med oss på skolan

FRÅGOR?

SPRIDNINGSEMINARIUM

26 maj 14:00–17:00 (digitalt)
Information och anmälan via QR-kod

SLUTRAPPORT

Publiceras i början av juni

SLUTUTVÄRDERING

Publiceras i slutet av juni

UTVECKLINGSARTIKLAR

Publiceras i Skolporten

FORSKNINGSARTIKLAR

Publiceras under året

FEMSTEGSSNURRAN

Publiceras under året

KOMMANDE FoU-PROGRAM FÖR KOMVUX:

KOMVUX MED KLASS

Vill ni ta nästa steg för
att stärka kvaliteten i komvux?